

Mikrohistorier: Árista! Árista!

Boganmeldelse:

Ivan Z. Sørensen: *Små historier fra Firenze - om kunst og kultur.*

Kun en uforberedt tåbe frygter ikke renæssancen. Andre kan ty til Firenze-kenderen Ivan Z. Sørensens nye bog med små historier, der forsøger at bringe den besøgende i mental øjenhøjde med sansebombardementet.

Ivan Z. Sørensen : Små historier fra Firenze - om kunst og kultur. 272 sider. 250 kr. Tiderne Skifter.

Af Morten Beiter

»Europas have er Italien. Italiens have er Toscana. Toscanas blomst er Firenze.«

Citatet er gengivet i den danske tegner, forfatter og kunsthåndværker Ebbe Sadolins gamle bog »Vandringer i Firenze,« og læseren oplyses om, at der er tale om »et toskansk vers« og altså dermed udtryk for en generel toskansk holdning til regionshovedstaden. Hvilket naturligvis er utænkeligt. Kun de færreste toskanere uden for Firenze ville frivilligt udnævne Firenze som »blomsternes blomst.«

I Siena er de, når sandt skal siges, i flere århundreder blevet flasket op til at hade Firenze og alt, hvad der er florentinsk, af et hovent hjerte.

Florentinerne bryder sig omvendt heller ikke om seneserne, ligesom folk i Lucca ikke har meget tilovers for dem i Pisa. Over hele Toscana sværger de til egne kirkeklokker og egne bønnegryder, og man forstår dem. For når man nu bor på den skønneste plet på Jorden, hvor øjet kan feje hen over landskabet uden at støde på så meget som en eneste fejlplaceret sten eller cypres, og det lokale pinakotek er fuldt af verdensberømte kunstneriske frembringelser fra en gloriøs fortid, hvorfor så udsætte sig for risikoen fra andres skønhed og genialitet?

Nej. En sådan uforbeholden og enøjlet hyldest kan kun komme fra en florentiner eller en selvantændt udlænding, og den stammer da også fra den amerikanske forfatter Irving Stones biografiske roman fra 1961 om Michelangelo, »The Agony and the Ecstasy,« på dansk slet og ret »Michelangelo.«

Men for det fremmede øje er og bliver hele Toscana ét stort paradys af kunst og kultur, og i den have er blomsten unægtelig Firenze. De rejsende bevæger sig i dag som i grand tour-epoken som hvileløse, sagesløse sjæle over tusindvis af usynlige skyttegrave i vandringerne fra den ene renæssance-ekstase til den næste, og indimellem med fatale konsekvenser. Stendhal-syndromet kaldes det efterhånden berømte psykiske kollaps, særligt turister rammes af, når de har set for megen skønhed. De bliver simpelt hen svimle, skøre og psykotiske og i værste fald må de under psykiatrisk behandling. Det er ikke så gådefuldt, som det lyder til: Hvor gru og grimhed opfanges af psykens forsvarsværker, trænger skønheden ind bag alle forsvarsværker og udløser hengemte konflikter.

Kun en uforberedt tåbe frygter altså ikke renæssancen og dens hjerteland. Men risikoen mindskes, hvis man forinden har læst den danske gymnasielærer og forfatter Ivan Z. Sørensens netop udkomne bog *Små historier fra Firenze*, hvor man udstyres med en gedigen mængde tilskudsinformation, så de mange sanseindtryk ikke som en T12 Demolition Bomb detonerer dybt inde i sjælen og skaber ubodelig skade.

Sørensen forfattede allerede for 17 år siden den yderst nyttige kommenterede tekstsamling *Inden turen går til Firenze*. Siden har han i seks år været dansk lektor ved Firences Universitet og dermed boet midt i materien, og det seneste værk er en fortsættelse i bestræbelserne på at åbne renæssancen op for den besøgende og bringe den i mental øjenhøjde.

Det lykkes et langt stykke af vejen gennem udvalgte skæve punktnedslag og såkaldte »mikrohistorier,« hvor den store historie fortælles ved at zoome helt ind på en tilsyneladende ubetydelig hændelse. Nogle af kapitlerne er en kende omstændelige og bærer lidt for tydeligt præg af at være skrevet til tidligere lejligheder, og der kunne sagtens være gjort lidt mere ud af formidlingen.

Men det er relevant stof alt sammen, og man labber det taknemmeligt i sig, fra rundvisningen i det nu nedlagte renæssance-voksmuseum til den italienske forfatter Antonio Tabucchis provokerende statement om, at »Firenze er en vulgær by.« Og ikke nok med det, Firenze »stinker« også, mener Tabucchi, som vel at mærke ikke er florentiner, men født i nærheden af Pisa. Tabucchis pointe er, at der bag Mona Lisa-smilet levede - og stadig lever - en by, som i bund og grund er selvgod og angst for det fremmede, og hvor renæssancens nyrige borgerskab aldrig formåede at udvikle en social ansvarlighed, men tog til takke med at betale skat til sig selv.

En af de perifere mikroberetninger er historien om den smukke, men jævne håndværkerenke Lusanna, som i 1450erne i hemmelighed giftede sig med sin elsker, advokatsønnen Giovanni Della Casa fra byens såkaldt »fede« borgerskab. Hvorefter han giftede sig nok en gang og blev dømt for bigami i en meget tidlig dyneløfter-skandale, der er som snydt ud af næsen på Boccaccio.

Lusanna og Giovanni havde kigget langt efter hinanden i kirken, endnu mens hendes første mand levede, og ikke nok med det, de havde også gjort ham til hanrej i naboens seng og alle mulige andre steder. Affæren blev til sidst så kendt, at drillesyge borgere havde hængt et par horn op over indgangen til Lusannas hus for at fortælle hendes mand og alle andre, at konen var utro. Lusannas mand var tilsyneladende ligeglad, og til sidst døde han, måske af kedsomhed, måske forgivet af sin kone, og de elskende kunne endelig blive mand og kone.

Giovanni giftede meget under sin stand, hvilket nok forklarer, at det skete i hemmelighed. Og så skete der det uheldige, at Giovannis familie, som sandsynligvis ikke anede, at han allerede var gift, må have presset ham til at gifte sig med et godt parti, en 15-årig pige fra en indflydelsesrig familie. Pjokket - altså Giovanni - havde ikke haft mod nok til at sige fra. Så pludselig havde han to koner, og det blev en meget dyr og pinlig affære, da hans første kone, Lusanna, anklagede ham for bigami og pudsede ærkebiskoppen på ham.

Det var hun nok ikke kommet langt med, hvis ikke lige ærkebiskoppen havde været en vis Antonino, som selv var af halvsmå kår og vokset op hos tiggermunke. Ærkebiskoppen afviste alle påstande om, at Lusanna skulle have myrdet sin første mand og aldrig være blevet gift med Giovanni, og idømte bigamisten en kæmpe bøde og opløste hans andet ægteskab.

Den havde Firenzes bedre borgerskab naturligvis svært ved at æde, og gennem det gamle Medici-overhoved, Cosimo, blev sagen til sidst omstødt af paven selv, så Lusanna i stedet havnede ude i kulden og forsvandt ud af billedet, og Giovanni i 1480 kunne dø som en respektabel borger, rig på floriner, men fattig på kærlighed. Som Tabucchi siger det: Firenze stinker.

En anden ikke helt ueffen mikrohistorie er fra året 1439, da Cosimo de Medici i bytte for en masse guldfloriner havde fået henlagt et stort prestigefuldt økumenisk kirkemøde til Firenze. Det ambitiøse mål var at få skabt forbrødring mellem den græsk-ortodokse og romersk-katolske kirke efter en lang række uenigheder om udlægningen af teksten, og de var der alle sammen: Konstantinopels patriark, kejseren af Byzans, paven, hver især i spidsen for et hav af prælater og lærde filosoffer.

I bogen citeres en beskrivelse af grækernes indtog i Firenze:

»Nogle af dem havde skæg ned til brystet og et tykt, vilt, kruset hår, andre var kronragede, havde kort skæg og farvede øjenbryn; de fleste af dem så så mærkelige ud, at de mest forundrede ikke kunne lade være med at le.«

De diskuterede frem og tilbage i fem år og spiste brød til, og ikke kun. Der kom også toskansk svinesteg på bordet, som fik de fromme grækere til at blive helt balstyriske.

»Árista! Råbte grækerne, lystigt gumlende. Árista! Árista! Det græske ord betyder slet og ret: Vidunderligt! Og den vidunderlige ret optræder stadig på florentinske menukort under betegnelsen Arista,« skriver Ivan Z . Sørensen .

Godt at vide, inden man næste gang sætter tænderne i et stykke bogopfedet toskansk svinesteg. Ikke at man nogen sinde har hørt om en kulinarisk aflægger af Stendhal-syndromet, men alligevel.

@CITAT:»Árista! Árista! Det græske ord betyder slet og ret: Vidunderligt! Og den vidunderlige ret optræder stadig på florentinske menukort under betegnelsen Arista, skriver Ivan Z . Sørensen .«

Billedtekst: I Firenze kan man blive ramt af Stendhal-syndromet. Det er det efterhånden berømte psykiske kollaps, som særligt turister rammes af, når de har set for megen skønhed. De bliver simpelthen svimle.